

Prawo autorskie w wydarzeniach online organizowanych przez biblioteki

20 kwietnia 2021
Natalia Mileszyk

**Fundusze
Europejskie**
Polska Cyfrowa

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

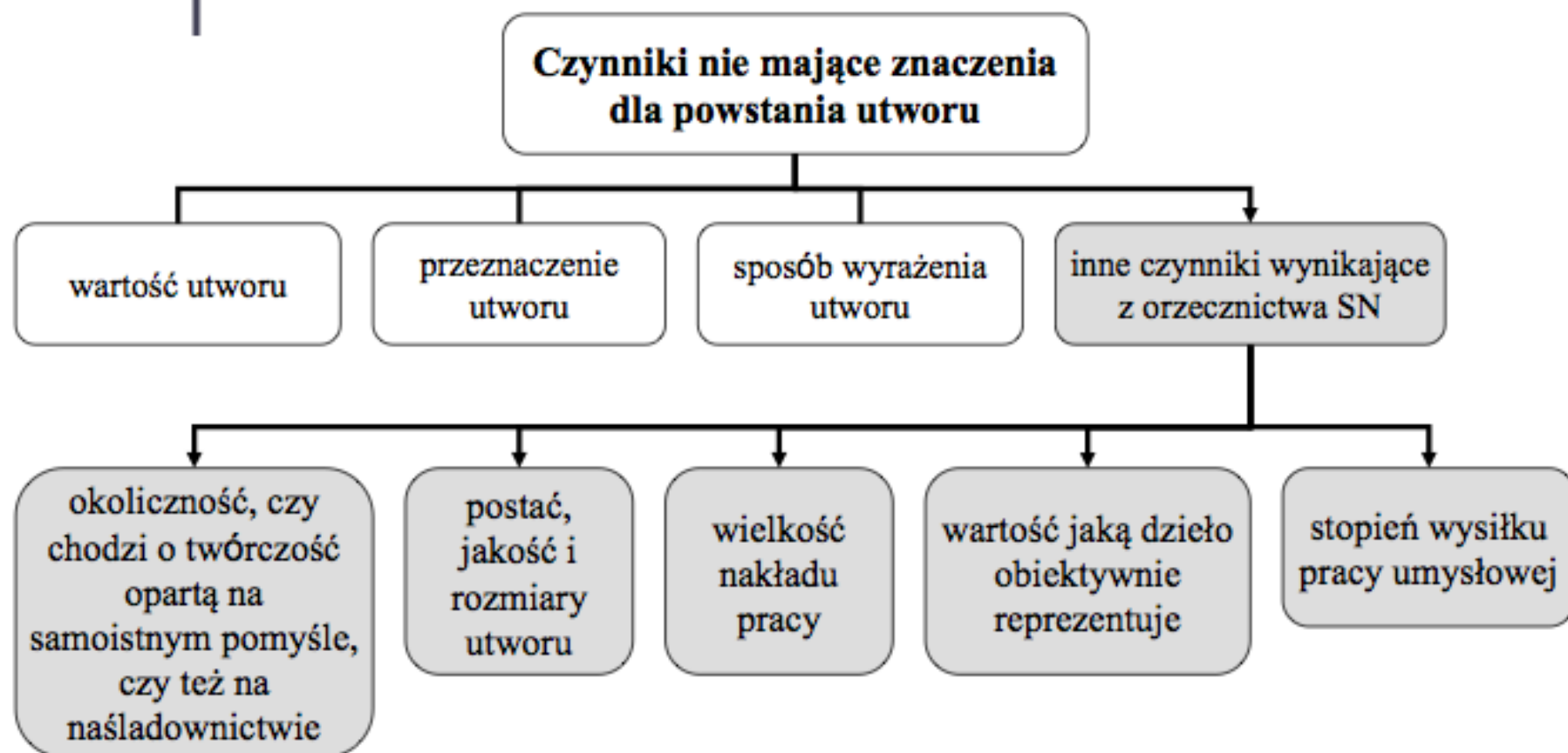
Zwróć uwagę

- ✓ Prawo autorskie nie daje nam zawsze jasnych odpowiedzi, niestety 😞
- ✓ Nie ma specjalnego prawa autorskiego dla kultury w internecie – zastosowanie mają zasady ogólne, które znamy z analogowej rzeczywistości.
- ✓ Jeśli coś w internecie jest niepodpisane, to nie znaczy, że prawo autorskie nie obowiązuje.

Prawo autorskie nie różnicuje:

- imprezy zarobkowe dla organizatora,
- imprezy nie zarobkowe z wynagrodzeniami jednak dla artystów,
- nie okazjonalne imprezy publiczne bez osiągnięcia korzyści przez kogokolwiek.

1. Prawo autorskie online
2. Prawo do wizerunku
3. Platformy internetowe, media społecznościowe a prawo autorskie
4. Organizacja wydarzeń online
5. Otwarte licencje

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więź autora z utworem. Są niezbywalne.

Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisywany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

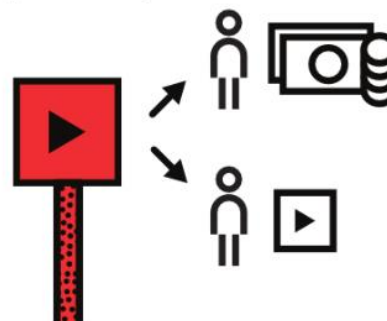
Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na licencji. Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

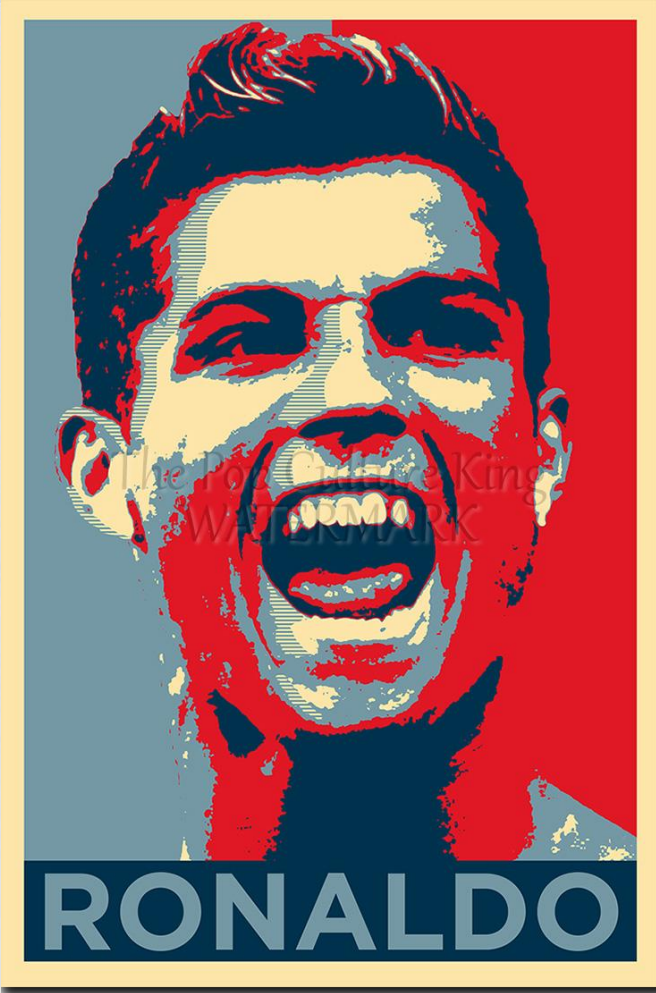

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Rodzaje utworów

- A. Shepard Fairey
- B. <http://www.ebay.co.uk/itm/CRISTIANO-RONALDO-ART-PHOTO-PRINT-OBAMA-HOPE-POSTER-GIFT-CHRISTIANO-SOCCER-/321526564288>
- C. Mannie Garcia, Assosiation Press

Rodzaje utworów 2

A.oryginalny

B.zależny

Art.2. Rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły. W przypadku baz danych spełniających cechy utworu zezwolenie twórcy jest konieczne także na sporządzenie opracowania.

C. inspirowany

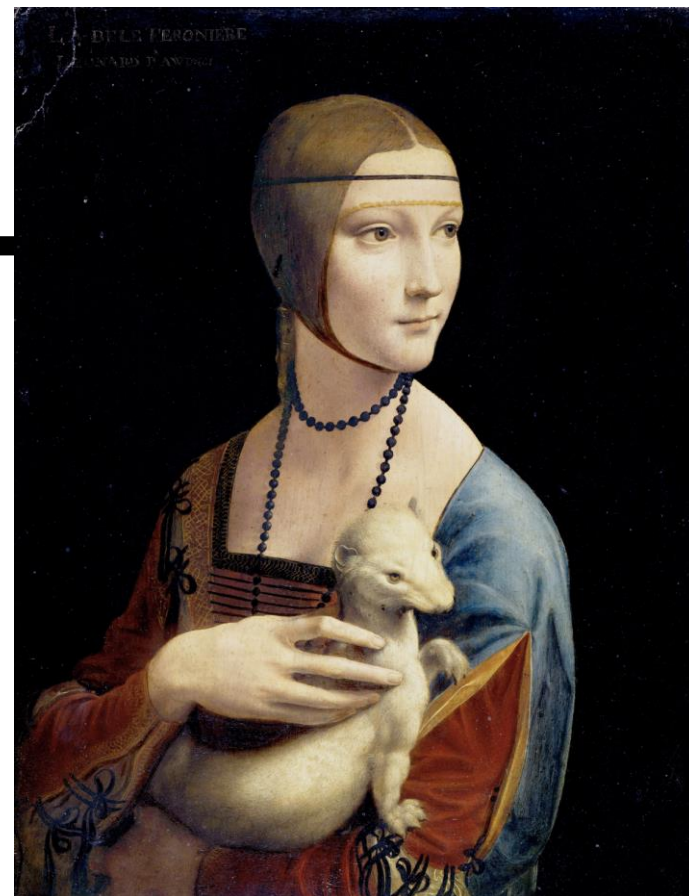
Gdzie szukać bezpłatnych,
legalnych zasobów w
internecie?

Bibliotekarka i bibliotekarz mogą śmiało korzystać z:

- z utworów, które sam stworzyli;
- z utworów z domeny publicznej (czyli takich, których autorzy zmarli 70 lat temu) – należy jednak pamiętać o podpisaniu autora utworu;
- z utworów udostępnianych na wolnych licencjach, np. [Creative Commons](#) – każda z licencji ma jednak swoje wymagania i zawsze należy podpisać twórcę utworu;
- prawo cytatu lub ew. inne dozwolone użytki.

Domena publiczna

Za domenę publiczną uznajemy dobro wspólne: zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i **wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych**, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa autorskie majątkowe, bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

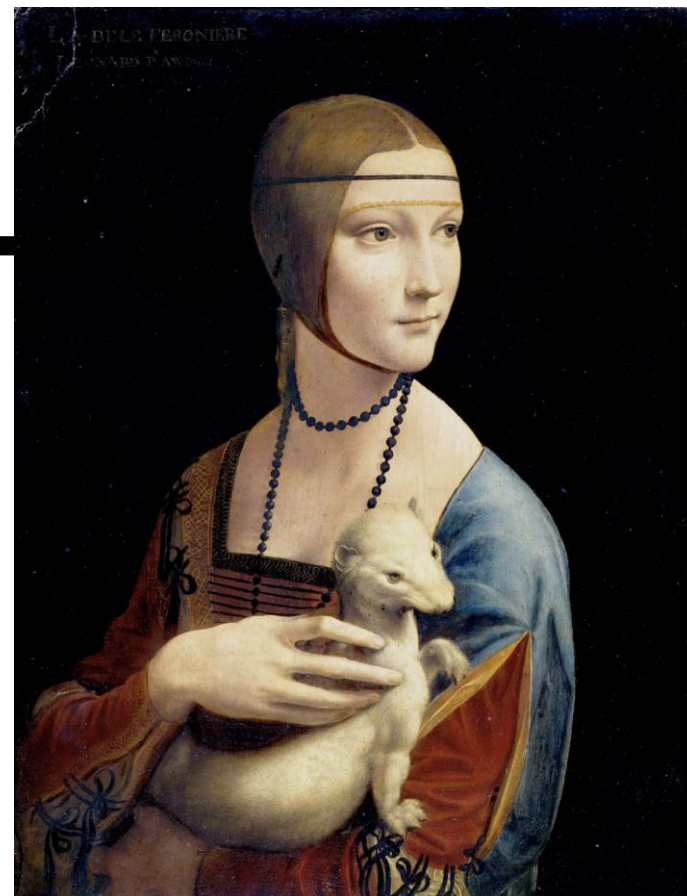
PYTANIE: Jaki błąd widać na tym slajdzie?

Domena publiczna

**Inspiracje - gdzie szukać
zasobów z domeny publicznej?**

<https://domenapubliczna.org/zasoby/>

<http://otwartezasoby.pl/tag/domena-publiczna/>

Leonardo da Vinci, Dama z gronostajem, domena publiczna

Znak domeny publicznej

Creative Commons udostępnia również specjalne narzędzie dla oznaczania utworów będących w domenie publicznej. Znak Domeny Publicznej 1.0 jest oznaczeniem, informującym o braku ograniczeń prawa autorskiego w stosunku do oznaczonego utworu. Za jego pomocą każdy może zidentyfikować dzieło należące do domeny publicznej i niepodlegające ochronie prawnoautorskiej. Prawidłowo wykorzystany, Znak pozwala na łatwe wyszukiwanie utworu i dostarcza o nim wartościowych informacji.

Znak Domeny Publicznej 1.0 różni się od pozostałych narzędzi Creative Commons. Nie jest licencją, ani innym instrumentem prawnym, nie musi być nawet czynnością dokonaną przez autora utworu. Nie towarzyszy mu żaden tekst prawny, czy umowa. Znakiem Domeny Publicznej każdy może oznaczyć jako takie dowolne dzieło znajdujące się w domenie publicznej, aby łatwiej było zidentyfikować jego status prawny. Osoba oznaczająca utwór nie przyjmuje odpowiedzialności za oznaczenie utworu zgodne ze stanem prawnym.

Creative Commons, czyli PEWNE prawa zastrzeżone

 – **PRAWO AUTORSKIE DOSTOSOWANE DO REALIÓW INTERNETU**

Licencje CC dają znacznie więcej swobód odbiorcom niż dozwolony użytek równocześnie pozwalając autorom nadal zarządzać ich prawami.

Autorzy mogą wybrać spośród kilku licencji zależnie od potrzeb.

Licencje są proste w użyciu, a oznakowane nimi utwory łatwo znaleźć i rozpoznać, zwłaszcza w sieci.

Jak znaleźć otwarte zasoby w Internecie?

- wyszukiwarka Creative Commons

<https://search.creativecommons.org/>

- Wikimedia Commons <https://commons.wikimedia.org>

- OtwarteZasoby.pl

- Ustawiając odpowiednie parametry wyszukiwania w Google, Vimeo, Flickr

Kiedy działalność biblioteczna
podpada pod dozwolony
użytek edukacyjny?

Dozwolony użytek edukacyjny

Art. 27. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249 i 1268) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotniać w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.

Dozwolony użytek biblioteczny

Art. 28. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 371, 1079, 1311 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 202), instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2016 r. poz. 572, 1311, 1933 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 624), biblioteki, muzea oraz archiwa mogą:

- 1) użyczać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
- 2) zwielokrotniać utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów,
- 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek - jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

Prawo cytatu a prezentowanie ksiązek

Prawo cytatu

Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Przesłanki prawa cytatu

- wymóg rozpowszechnienia utworu
 - powiązanie cytatu z własną twórczością osoby cytującej,
 - realizacja ustawowo określonego celu wykorzystania cytatu – "nowe" cele prawa cytatu
 - odpowiednia proporcja między rozmiarem cytatu a utworu przejmującego,
 - powołanie twórcy i źródła zapożyczenia.
-

Rozmiar dozwolonego cytatu

„Przytoczenie cudzego utworu nawet w całości jest dozwolone, jeżeli następuje w celu określonym w art. 29 ust. 1 pr.aut., przy czym przytaczany utwór musi pozostawać w takiej proporcji do wkładu twórczości własnej, aby nie było wątpliwości co do tego, że powstało własne dzieło. Nie jest możliwe stworzenie ogólnej reguły określającej proporcje utworu przejmowanego do utworu własnego, w każdym razie cytaty w stosunku do całości musi pełnić rolę podrzędną. Ocena, czy ze względu na rozmiar cytatu przejęcie cytatu jest dozwolone, musi być dokonana w okolicznościach konkretnej sprawy”.

(wyrok SN z 23 listopada 2004 r., I CK 232/04, OSNC 2005, nr 11, poz. 195)

Art. 29¹

Wolno korzystać z utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości.

Art. 29²

Wolno w sposób niezamierzony włączyć utwór do innego utworu, o ile włączony utwór nie ma znaczenia dla utworu, do którego został włączony.

Fotografia utworów zlokalizowanych w przestrzeni publicznej

Wolno rozpowszechniać utwory wystawione na stałe na ogólnie dostępnych drogach, ulicach, placach lub w ogrodach, jednakże nie do tego samego użytku (art. 33 pkt 1 pr.aut.)

Edisonblus, CC BY,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eiffel_tower-Paris.jpg

Organizacja wystaw

Art. 32. 1. Właściciel egzemplarza utworu plastycznego może go wystawiać publicznie, jeżeli nie łączy się z tym osiąganie korzyści majątkowych.

Dozwolony użytek promocyjny

Art. 33(3) . 1. Wolno korzystać z utworów w celu reklamy publicznie dostępnej wystawy lub publicznej sprzedaży utworów, w zakresie uzasadnionym promocją tej wystawy lub sprzedaży, z wyłączeniem innego handlowego wykorzystania.

2. Korzystanie, o którym mowa w ust. 1, dotyczy w szczególności publicznie dostępnych wystaw w muzeach, galeriach, salach wystawowych i obejmuje korzystanie z utworów w ogłoszeniach, katalogach i innych materiałach rozpowszechnianych dla promocji wystawy lub sprzedaży oraz wystawienie lub inne udostępnianie egzemplarzy utworów dla tych celów

Zasady korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku

- o Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 34 pr.aut.)
 - o Dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy (art. 35 pr.aut.)
-

E-booki a osoby z niepełnosprawnościami?

- Art. 33(1) 1. Wolno korzystać z już rozpowszechnionych utworów dla dobra osób niepełnosprawnych, jeżeli to korzystanie odnosi się bezpośrednio do ich upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia. 2. Korzystanie, o którym mowa w ust. 1, polegające na zwielokrotnianiu utworów wyrażonych słowem pisanym, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi lub notacją oraz związanych z nimi utworów plastycznych lub fotograficznych, udostępnionych publicznie w jakikolwiek sposób, oraz rozpowszechnianiu tych utworów, na rzecz beneficjentów, odbywa się na zasadach określonych w oddziale 3a.

Na co pozwalamy mediom
społecznościowym?

- Regulamin
- Użytkownicy udzielają licencji niewyłącznej
- Użytkownicy z Polski podlegają przepisom kraju zamieszkania
- ContentID – sprzeciw od decyzji

Np. Facebook

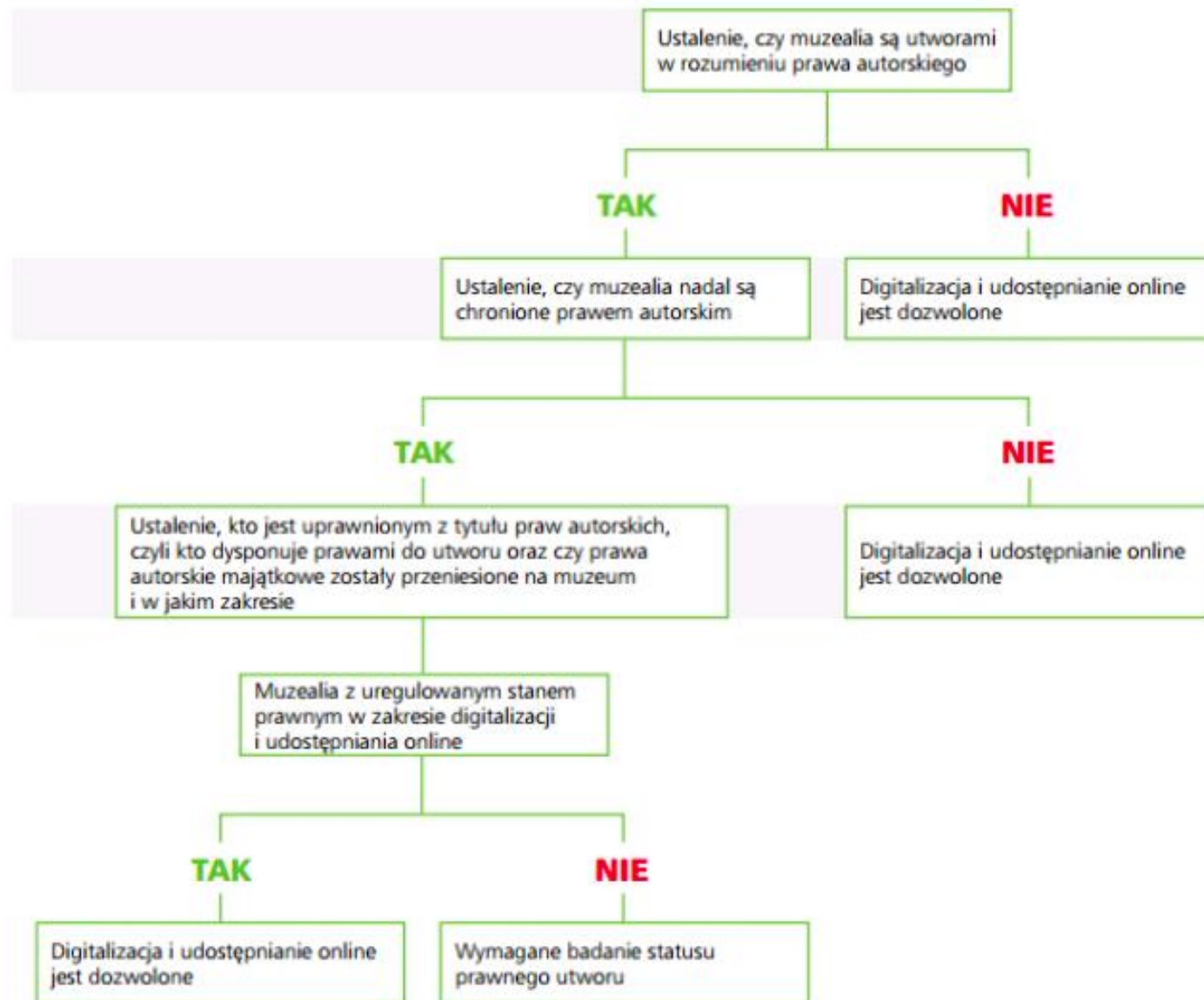
- Pozwolenie na wykorzystywanie treści tworzonych i udostępnianych przez użytkownika: Użytkownik jest właścicielem treści, które tworzy i udostępnia na Facebooku oraz w innych produktach Facebooka, z których korzysta, i żaden zapis niniejszego Regulaminu nie pozbawia użytkownika praw do jego własnych treści. Użytkownik może udostępniać swoje treści dowolnej osobie i w dowolnym momencie. Jednakże abyśmy mogli świadczyć nasze usługi, potrzebujemy od użytkownika określonych pozwoleń prawnych na korzystanie z tych treści.
- Szczególnie w przypadku udostępniania, publikacji lub wysyłania treści objętych prawami własności intelektualnej (np. zdjęć czy filmów) w naszych produktach lub w powiązaniu z nimi użytkownik przyznaje nam **niewyłączną, zbywalną, obejmującą prawo do udzielania sublicencji, bezpłatną, globalną licencję zezwalającą na obsługiwanie, wykorzystywanie, dystrybuowanie, modyfikowanie, uruchamianie, kopiowanie, publiczne odtwarzanie lub wyświetlanie, tłumaczenie jego treści i tworzenie na ich podstawie materiałów pochodnych (zgodnie z wybranymi przez użytkownika ustawieniami prywatności i aplikacji).**

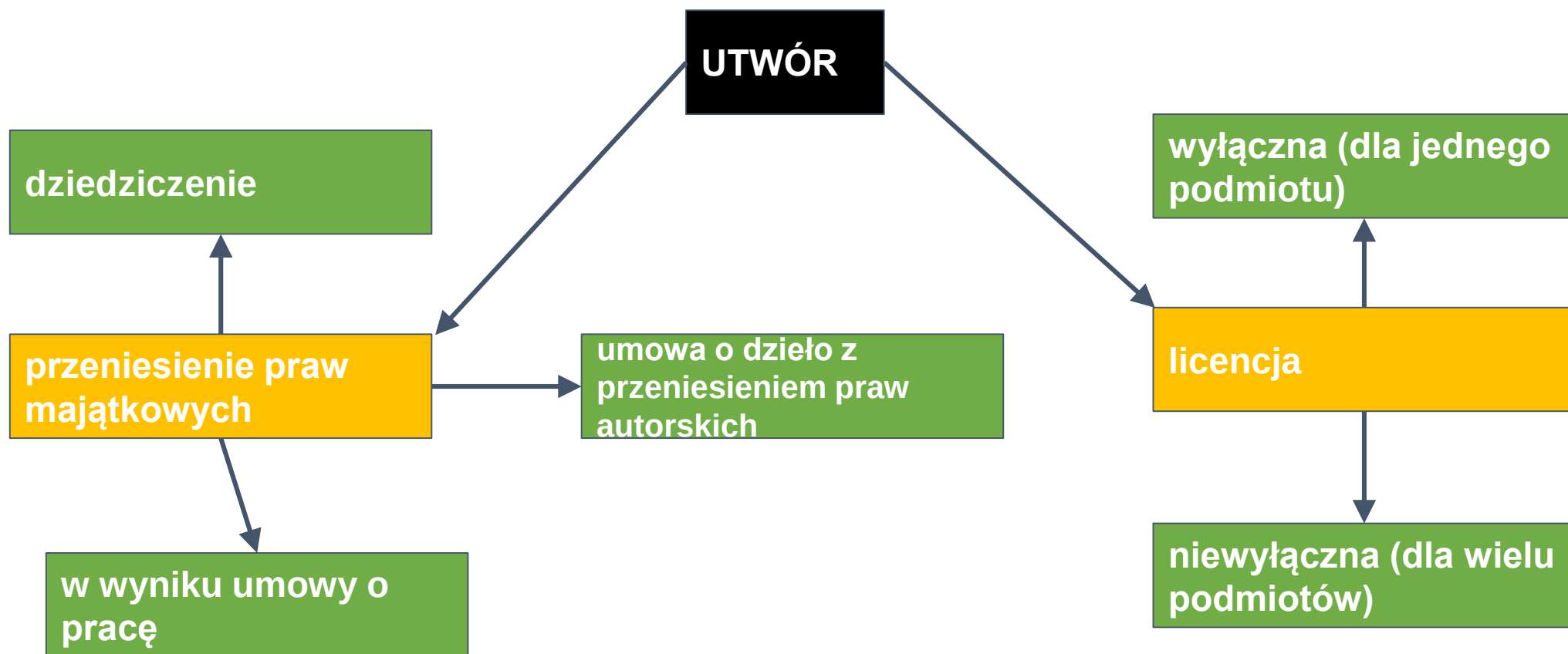
Czy na stronie internetowej
biblioteki mogę zamieścić filmik
z YT, czy tylko link?

LINKOWANIE

nie jest czynnością naruszającą prawo autorskie!

Przejęcie praw majątkowych

Dwa rodzaje umów:

- przeniesienie praw
- licencja - umowa o korzystanie z utworu.

Umowa obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione; nie obejmuje przyszłych pól eksploatacji ani przyszłych utworów twórcy.

Zasięg obowiązywania; wyłączna/niewyłączna

Kto ma prawa do zasobów
edukacyjnych stworzonych przez
bibliotekarzy?

Podmiot prawa autorskiego

“Prawo autorskie przysługuje twórcy”

- podmiotem praw osobistych może być twórca (osoba fizyczna)
- “pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe”

podmiotem praw majątkowych może być twórca, pracodawca, spadkobierca, nabywca tych praw

PYTANIE: W ramach obowiązków służbowych w biurze kultury m.st. Warszawa została stworzona publikacja nt. prawa autorskiego. Do kogo należą prawa autorskie?

Spotkanie online a zgoda na
wykorzystywanie wizerunku?

Źródła: 1. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Krystyna_Janda_by_Foksal.jpg, CC-BY-SA
2. <https://pixabay.com/pl/portret-dziewczyna-wieniec-w%C5%82osy-804062/>, CC0

Prawo do wizerunku

1. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.
 2. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:
 - 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;
 - 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.
-

Czy zdjęcia raz kupione do użytku online dla instytucji można wykorzystywać na jej stronie internetowej bezterminowo?

Czy wymagana jest zgoda na wykorzystanie utworu muzycznego, który będzie tłem do opowieści, czy wystarczy zgłosić taką potrzebę?

Na jakiej zasadzie można prezentować w sieci nagrania muzyków wykonujących covery innych artystów?

O czym warto pamiętać?

WARSZTATY

- Zadbać o umowę z osobą prowadzącą warsztat – sam warsztat też może być utworem – należy zwrócić uwagę na pola eksploatacji (inne przy streamingu, inne przy nagraniu i udostępnieniu na stronie).
- Uczulić prowadzącego warsztat na kwestie związane z wykorzystywaniem innych utworów (domena publiczna, prawo cytatu, otwarte licencje).
- RODO/ochrona wizerunku.

SPOTKANIE AUTORSKIE

- Zadbać o umowę z osobą prowadzącą warsztat – sam warsztat też może być utworem – należy zwrócić uwagę na pola eksploatacji (inne przy streamingu, inne przy nagraniu i udostępnieniu na stronie).
- Uczulić gościa na kwestie związane z wykorzystywaniem innych utworów (domena publiczna, prawo cytatu, otwarte licencje)
- RODO/prawo do ochrony wizerunku.
- Czytanie własnej twórczości? Jeśli prawa autorskie są nadal przy autorze to jest to oczywiście jak najbardziej dopuszczalne.

Dziękuję za uwagę

natalia.mileszyk@gmail.com

**Fundusze
Europejskie**
Polska Cyfrowa

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

